

Dansk Affaldsforening – november 2020

Tøj og tekstiler: Fra problembarnd til cirkulær økonomi

Forslag om udvidet producentansvar på tøj og tekstiler

Producentansvar på tøj og tekstiler

Produktionen af tøj og tekstiler er en af de mest miljøbelastende industrier i verden. Derfor er det afgørende at få skabt den nødvendige udvikling og omstilling mod et mere effektivt ressourceforbrug og forretningsmodeller baseret på genbrug, reparation og genanvendelse. Vejen frem er udvidet producentansvar på tøj og tekstiler.

I 2025 skal alle EU-lande sørge for, at tøj og tekstilaffald sorteres og indsamles. Danmark har besluttet at gøre dette allerede fra 1. januar 2022.

Mode- og tekstilindustrien er en af de mest miljø- og klimabelastende industrier i verden. Heldigvis anerkender den også, at der er behov for at styrke den grønne omstilling af industrien markant – og hurtigt.

Vi skal have tøj på kroppen og sko på fødderne. Men det skal ske på en ressourceeffektiv og fornuftig måde, der tager højde for jordens begrænsede ressourcer og med mindst mulig CO₂-udledning.

Tekstil- og modebranchens miljøbelastning

- Tøj- og tekstiler er det forbrugsområde i Europa, der har den fjerdehøjeste miljøpåvirkning – efter mad, transport og boliger.
- Brugte vi vores tøj dobbelt så meget, så nyproduktionen faldt, kunne CO₂-udledningen fra produktionen reduceres med 44 pct.
- 70 mio. tønder olie bruges der til fremstillingen af syntetiske tekstilfibre.
- 3.500 slags kemikalier bruges der i verdens tekstilproduktion.
- 10.000 liter vand bruges der til at producere 1 kg. bomuld
- 1,2 mia. tons CO₂ udleder tekstilproduktion på verdensplan – mere end fly- og shippingindustrien tilsammen.

Kilder: EEA, Miljøstyrelsen, Ellen MacArthur Foundation.

I dag bruger vi mere og mere tøj, der alt for hurtigt bliver til affald. Jo mindre tøj, vi producerer og køber, og jo længere tid, vi derfor kan bruge vores sko, bukser og tasker, des bedre – både for miljø og økonomi. Og når vi skiller os af med dem, skal de sorteres og indgå i den cirkulære økonomi.

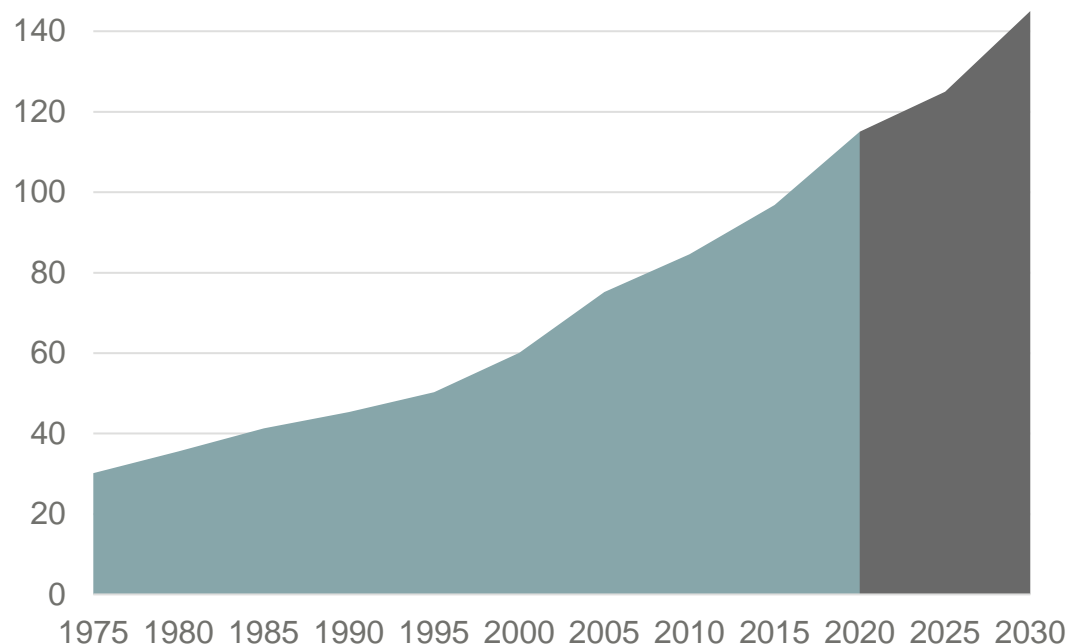
Det kræver udvikling og omstilling i hele mode- og tekstilbranchen.

Store mængder presser miljø og klima

Verdensproduktion af tekstilfibre
(mio. tons)

Siden 1975 er produktionen af tøj og tekstiler næsten firdoblet. Og den forudses at stige i stadigt hastigere tempo. I samme periode er verdens befolkning knap fordoblet. Kilde: TextileExchange, FN.

Med en stigning i indsamlingen på 80 pct., vil yderligere 2,1 mio. tons tøj og tekstiler i 2025 ramme det europæiske genbrugs- og genanvendelsesmarked, vurderer den tyske tekstil-genanvendelsesorganisation [GftZ](#).

Imidlertid viste dette marked allerede før corona-krisen tegn på kollaps, og siden er det kun blevet endnu sværere at afsætte indsamlet tøj og tekstil til genbrug og genanvendelse. Der købes for lidt genbrug, og lande i Afrika og Asien, som genbrugstøj tidligere er eksporteret til, lukker nu af for denne eksport.

Samtidig mangler der tilstrækkelig med genanvendelseskapacitet i Europa til at omdanne tøj og tekstil til f.eks. nye fibre eller materialer. Og fordi meget tøj – ligesom plastik – er sammensat af mange typer materialer og fremstilles i en ringe kvalitet, er det svært at genanvende ordentligt.

Samlet set risikerer både danskerne og europæerne at sortere og indsamle bjerge af tøj, som ingen kan bruge til noget.

Derfor er målet reduceret ressourceforbrug og mere genbrug og genanvendelse. Midlet er udvidet producentansvar på tøj og tekstiler.

Dansk Affaldsforening anbefaler

Producentansvar på tøj, sko og tekstiler

Danmark indfører udvidet producentansvar på tøj og tekstiler.

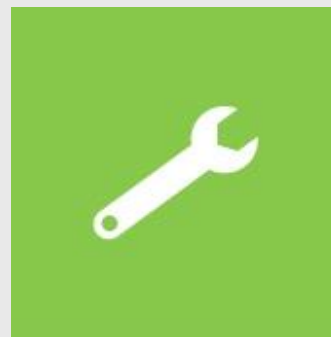
Producentansvaret skal dække husholdningers tøj, sko, tasker og boligtekstiler, samt arbejdstøj, uniformer og tekstiler fra erhverv.

Minimum 55 pct. til genbrug

Når producentansvaret træder i kraft, skal minimum 55% af den forbrugte mængde tøj og tekstiler fra husholdninger og virksomheder genbruges, repareres eller indgår i re-manufacturing.

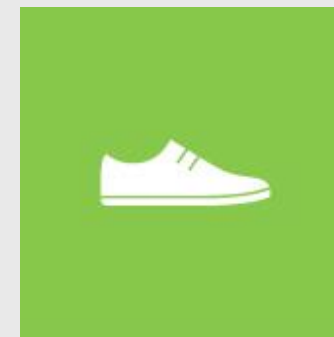
Procentdelen skal dernæst hæves over en årrække.

Bedre produktion

Der udarbejdes krav for bæredygtigt og langtidsholdbart design og produktion, der skal definere de enkelte tøj- og tekstilvirksomheders betaling til producentansvarssystemet.

Samtidig skal destruktion af usolgt tøj stoppes.

Forskning

En stigende del af økonomien i producentansvaret skal gå til forskning og etablering af genanvendelsesløsninger i Danmark, samt udvikling af cirkulære forretningsmodeller.

Vi har været gode til at indsamle og genbruge – men vi skal op i gear

I Danmark har det traditionelt været velgørende organisationer, der har indsamlet og videresolgt tøj – primært drevet af lokale, frivillige kræfter.

Det har virket indtil nu, og Danmark ligger pænt i statistikkerne sammenlignet med andre lande. [Cirka halvdelen af de markedsførte tekstiler i Danmark](#) bliver indsamlet igen til primært genbrug eller genbrugt direkte mellem forbrugerne.

Imidlertid er det urealistisk at forestille sig, at opgaven med at indsamle så markant meget mere tøj og tekstiler kan løftes på tilfredsstillende vis af frivillige kræfter, der tillige er ujævnt fordelt i Danmark, uden central styring.

Mode- og tekstilbranchen anerkender behovet for et paradigmeskifte, og *brands* og tøjkæder tester tilbagetagningsordninger, salg af genbrugstøj og større grad af reparation.

Danmark har brug at bygge videre på dette arbejde, og skabe en ny og professionel måde at indsamle, genbruge og genanvende tøj, sko og tekstiler på.

Elementer i producentansvar for tekstiler

- Danmark indfører **udvidet producentansvar på tøj og tekstiler**, som samtænkes med særskilt indsamling af tekstiler fra erhverv og husholdninger, jf. *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi*.
- **Producentansvaret skal dække** husholdningers tøj, sko, tasker og boligtekstiler, samt arbejdstøj, uniformer og tekstiler fra erhverv.
- **Producentansvaret skal fra ikrafttrædelse sikre, at en mængde svarende til minimum 55%** af den forbrugte mængde tøj og tekstiler fra husholdninger og virksomheder genbruges, repareres eller indgår i re-manufacturing. Det svarer til lidt over det nuværende niveau, når forbruger-til-forbruger-genbrug medregnes (via dba.dk, loppemarkeder etc.) samt den potentielt genbrugelige del af mængderne i restaffaldet.
- Procentdelen **for genbrug mv.** skal hæves med f.eks. 5 procentpoint hvert år over en defineret årrække.
- Genbrug og reparation skal sikres i **partnerskab** med markedets aktører, herunder f.eks. velgørende organisationer, socialøkonomiske virksomheder, kommuner og modebranchen.
- Udarbejdelse af en **national strategi, der skal styrke genbrug og reparationer** – herunder fokus på at skabe økonomiske incitamenter herfor for både forbrugere og modebranchen.

Fakta: Stort tøj og tekstil-forbrug

- 75.000 tons tekstiler forbruger danske husholdninger om året
- Danskernes tøjforbrug er 35 pct. højere end gennemsnittet i verden.
- 46 pct. sælges brugt af privatpersoner eller gives til fx venner, eller indsamles af primært frivillige organisationer til genbrug i Danmark og udlandet.
- Ca. 60 procent af tekstilerne i restaffaldet kan potentielt genbruges eller genanvendes, og dertil kommer puder og læder.
- 7-8 gange bruges tøj, inden det smides ud.
- 12-24 forskellige kollektioner om året tilbyder store mærker som Zara og H&M.
- 1,4 mio. tons ikke-genbrugelige tekstiler forventes indsamlet i EU i 2025.
- 25% kan potentielt omdannes til nye fibre. Resten skal der finde andre genanvendelsesløsninger til.

Kilder: EU-Parlamentet, Miljøstyrelsen, Forbrugerrådet Tænk, EEA, GftZ.

Elementer i producentansvar for tekstiler

- **Producentansvaret skal fra ikrafttrædelse sikre, at en mængde svarende til minimum 20%** af den forbrugte mængde tøj og tekstiler fra husholdninger og erhverv genanvendes, hvilket svarer til lidt over det nuværende niveau, når den i dag genanvendelige del i restaffaldet medregnes.
- Procentdelen for genanvendelse **skal hæves** med f.eks. 5 procentpoint hvert år over en defineret årrække.
- Allokering af en **stigende del af økonomien i producentansvaret til forskning** i og etablering af genanvendelsesløsninger i Danmark og udvikling af cirkulære forretningsmodeller.
- Udarbejdelse af **krav for bæredygtigt og langtidsholdbart design og produktion**, der skal definere de enkelte tøj- og tekstilvirksomheders betaling til producentansvarssystemet.
- **Forbud mod destruktion af ubrugte tekstiler – herunder usolgt tøj** – ved f.eks. energiudnyttelse, undtagen hvis staten i form af miljøministeren eller klimaministeren giver dispensation.
- Etablering af en **upartisk myndighed, der følger systemet tæt**, så det sikres, at der arbejdes aktivt for at nå målene i producentansvaret, og altid i henhold til affaldshierarkiet.

Styrket samarbejde på tværs af kæden

Producentansvar på affaldstyper er allerede kendt i Danmark. Det findes på elektronik, batterier, el-pærer og lysstofrør samt biler og dæk.

Og i 2025 vil Danmark yderligere indføre udvidet producentansvar på emballage. [Flere store erhvervsorganisationer har meldt sig klar til at løfte ansvaret.](#) Derfor er håbet nu, at producentansvaret for emballager kan bidrage til at styrke samarbejde mellem kommunerne, producenterne og de private virksomheder, der skal sortere og genanvende affaldet.

Netop samarbejde er der også brug for, når det gælder tøj og tekstiler, som udgør et voksende problem i affaldskæden. Et godt samarbejde i værdikæden vil være en mulighed for at sikre udviklingen i alle led - fra designfasen til indsamling, sortering og behandling – og bidrage til udviklingen af nye forretningsmodeller baseret på genbrug og reparation.

Samlet set ligger producentansvar på tekstiler i naturlig forlængelse af det, der skal indføres på emballager, og der er god mulighed for at skabe det nødvendige samarbejde om at ændre tøj og tekstiler fra at være et miljøproblem til at være en del af den cirkulære økonomi.

Grundlaget er på plads

I både staten og de private brancheorganisationer er der viden og vilje til at gøre producentansvar til motor for genbrug, reparation og genanvendelse – og mindre ressourcekrævende produktion.

Senest har [Miljøstyrelsen udført et såkaldt nabotjek](#) af vores nabolandes erfaringer med regulering af tekstilaffald. Det viser, at særligt Frankrig har gode erfaringer med producentansvar på tekstiler. Derfor har også Sverige vedtaget at indføre det, ligesom Holland overvejer det.

Iagttagere vurderer derudover, at EU i sin kommende strategi for cirkulær økonomi på tøj- og tekstilområdet vil anbefale udvidet producentansvar som politisk redskab.

Samtidig har Danmark en stærk og globalt anerkendt mode- og tekstilindustri, der har stort fokus på bæredygtighed, klima og miljø.

Tiden er derfor kommet til at tage det næste naturlige skridt: at give industrien ansvar og muligheder for at reducere ressourceforbruget og give deres produkter nyt liv gennem genbrug, reparation, upcycling og genanvendelse.

Fakta: Køreklar model allerede udviklet i Skandinavien

Udvidet producentansvar på affaldsfraktioner betyder, at regningen for affaldsindsamling og behandling skal betales af producenterne, og ikke af forbrugerne – som tilfældet er for det meste affald i Danmark.

Producentansvar kan være kompliceret at indføre i dansk lovgivning. Men faktisk er en stor del af forarbejdet allerede gjort på netop tekstilområdet.

[Nordisk Ministerråd udviklede nemlig allerede i 2015](#) – mens Danmark havde formandskabet i rådet – forskellige modeller for, hvordan producentansvar for tekstiler kan passes ind i en nordisk (og dansk) kontekst.

Ved at kombinere det bedste fra den succesfulde franske model med dette skandinaviske fundament, kan Danmark sikre de bedste rammer for, at den danske mode- og tekstilbranche bliver globalt fyrtårn indenfor forebyggelse, reparation, genbrug, upcycling og genanvendelse af tøj og tekstiler.

Dansk Affaldsforening

- Affald er ressourcer

Vester Farimagsgade 1, 5.

DK-1606 København V

+45 7231 2070

mail@danskaffaldsforening.dk

www.danskaffaldsforening.dk

linkedin.com/company/dansk-affaldsforening

@DkAffald

@dansk_affaldsforening

Dansk Affaldsforening er interesseorganisation for kommuner og kommunale affaldsselskaber.

Dansk Affaldsforening

Affald er ressourcer